

**Digitaliseringsdirektoratet**  
Norwegian Digitalisation Agency

# Forvaltningsstandard for begrepsbeskrivelser - Versjon 2.0.1

# Innholdsfortegnelse

|   |    |
|---|----|
| Forord .....  | 2  |
| Formål, omfang og avgrensinger .....  | 3  |
| Normative referanser .....  | 4  |
| Definisjon av de mest sentrale begrepene i denne standarden .....   | 5  |
| Term .....  | 5  |
| Anbefalt term .....   | 5  |
| Tillatt term .....  | 6  |
| Frarådet term .....   | 6  |
| Begrep .....  | 6  |
| Definisjon .....  | 7  |
| Alternativ formulering .....  | 7  |
| Krav til innhold i beskrivelse av et begrep .....   | 8  |
| Obligatorisk informasjon .....  | 8  |
| Valgfri informasjon .....   | 9  |
| Krav til innhold i beskrivelse av en begrepssamling .....   | 11 |
| Vedlegg A (normativt) - UML-modell som beskriver krav til innhold i beskrivelse av begreper og begrepssamlinger ..... | 12 |
| A.1. Krav til bruk av standardiserte datatyper .....  | 12 |
| A.2. Klasse Begrep (Begrep) .....   | 13 |
| A.3. Klasse Anbefalt term (AnbefaltTerm) .....  | 13 |
| A.4. Klasse Tillatt term (TillattTerm) .....  | 14 |
| A.5. Klasse Frarådet term (FrarådetTerm) .....  | 14 |
| A.6. Klasse Datastrukturterm (Datastrukturterm) .....   | 14 |
| A.7. Abstrakt klasse Term (Term) .....  | 14 |
| A.8. Klasse Definisjon (Definisjon) .....   | 15 |
| A.9. Klasse Alternativ formulering (AlternativFormulering) .....  | 15 |
| A.10. Abstrakt klasse Betydningsbeskrivelse (Betydningsbeskrivelse) .....   | 15 |
| A.11. Klasse Assosiativ relasjon (AssosiativRelasjon) .....   | 16 |
| A.12. Klasse Generisk relasjon (GeneriskRelasjon) .....   | 16 |
| A.13. Klasse Partitiv relasjon (PartitivRelasjon) .....   | 16 |
| A.14. Abstrakt klasse Begrepsrelasjon (Begrepsrelasjon) .....   | 17 |
| A.15. Klasse Begrepssamling (Begrepssamling) .....  | 17 |
| A.16. Datatype Gyldighetsperiode (Gyldighetsperiode) .....  | 17 |
| A.17. Datatype Kildebeskrivelse (Kildebeskrivelse) .....  | 18 |
| A.18. Datatype Tekst med språkkode (TekstMedSpråkkode) .....  | 18 |
| A.19. Datatype URI og/eller tekst (URITekst) .....  | 18 |
| A.20. Kodeliste Forhold til kilde (ForholdTilKilde) .....   | 19 |
| A.21. Kodeliste Målgruppe (Målgruppe) .....   | 19 |

|   |    |
|---|----|
| A.22. Kodeliste Språkkode (Språkkode) .....                                 | 19 |
| Vedlegg B (informativt) - Endringer fra versjon 1.0 til versjon 2.0.x ..... | 20 |
| Vedlegg B.1 (informativt) - Endringer fra versjon 1.0 til versjon 2.0 ..... | 20 |
| Vedlegg B.2 (informativt) - Endringer fra 2.0 til 2.0.x .....               | 21 |

Publisert: 2020-02-21



**Innmelding av feil og mangler:**

Dersom du finner feil eller mangler i dokumentet, ber vi om at dette meldes inn på [Github Issues](#). Dersom du ikke allerede har bruker på Github kan du opprette bruker gratis.

# Forord

[Referansekatalogen](#) er en oversikt over obligatoriske og anbefalte IT-standarder i forvaltningen. Obligatoriske standarder skal følges av alle virksomheter. Anbefalte standarder skal følges hvis virksomhetene ikke har en god grunn til å la være å følge dem.

*Referansekatalogen* skal sikre at innbyggere og næringsliv får tilgang til offentlig informasjon og tjenester på en standardisert måte (uavhengig av brukerutstyr). Den skal også sikre god samhandling mellom offentlige virksomheter, hindre bindinger til bestemte leverandører og sikre god konkurranse i IT-markedet. Katalogen forvaltes av [Digitaliseringsdirektoratet](#).

IT-ministeren satte i 2006 ned et bredt sammensatt Standardiseringsråd, som fra 2019 endret sitt navn til [Arkitektur- og standardiseringsråd](#), med medlemmer fra kommunal og statlig sektor. Digitaliseringsdirektoratet får råd fra dette rådet om hvilke standarder som bør være anbefalte eller obligatoriske. Forslag til obligatoriske standarder blir først utredet av Digitaliseringsdirektoratet og deretter oversendt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet etter høring. Revidert [Forskrift om IT-standarder i offentlig forvaltning](#) med nye obligatoriske standarder legges så fram for Kongen i statsråd som vedtar forskriftsendringer. Digitaliseringsdirektoratet beslutter hva som skal være anbefalte standarder i *Referansekatalogen*, etter utredning og høring i henhold til Arkitektur- og standardiseringsrådets arbeidsmetodikk.

Denne standarden er utarbeidet av en arbeidsgruppe ledet av Difi (nå Digitaliseringsdirektoratet), i henhold til Standardiseringsrådets arbeidsmetodikk.

Standarden inngår i [bruksområdet “Begrepsanalyse og definisjonsarbeid”](#) i *Referansekatalogen*. Denne versjonen skal erstatte den første versjonen fra mai 2012.

Se [vedlegg B](#) for de viktigste endringene fra versjon 1 til denne versjonen (versjon 2) av standarden.

# Formål, omfang og avgrensinger

Det er et uttrykt ønske, både fra regjeringshold og fra offentlig sektor, at ulike deler av forvaltningen skal kunne gjenbruke hverandres informasjon (ofte data) i mye større grad enn i dag. Dette vil bl.a. spare både offentlig sektor og dens brukere for dobbeltarbeid knyttet til innsamling/avgiving av informasjon og vil hjelpe til å oppfylle ”kun én gang”-prinsippet, dvs. samme informasjon (f.eks. sivilstand) skal bare samles inn ett sted i forvaltningen og så gjenbrukes av alle andre som har behov for og rettslig grunnlag til å bruke denne informasjonen.

For å identifisere hvilken informasjon som er aktuell til deling og gjenbruk er det imidlertid nødvendig å vite hva de ulike etatene legger i begrepene som er knyttet til data. For f.eks. å vite om en kan gjenbruke Skatteetatens data for lønn, må en vite om Skatteetaten definerer lønn på samme måte som ens egen etat. Dette betyr at offentlig sektor må definere og tilgjengeliggjøre sine begreper. Denne standarden skal sikre at begrepene forvaltet av offentlig forvaltning, beskrives på en felles, strukturert måte.

Standarden spesifiserer kun krav til innholdet i en begrepsbeskrivelse, ikke hvordan begrepsarbeidet generelt gjennomføres eller hvordan innholdet skal tilgjengeliggjøres elektronisk. Se ellers bruksområde ”Begrepsanalyse og definisjonsarbeid” i [Referansekatologen](#) for andre aktuelle standarder og veiledere.

Denne versjonen av standarden fokuserer på informasjon som er nødvendig for å støtte deling av begrepsbeskrivelser. Virksomhetsinterne behov blir derfor ikke prioritert i foreliggende versjon.

# Normative referanser

Følgende referanser er normative og danner grunnlag for denne standarden:

- NS-ISO 704:2009 *Terminologiarbeid - Prinsipper og metoder*
- NS-ISO 1087:2019 *Terminologiarbeid og terminologivitenskap — Ordliste*
- *Termlosen*, som er en anbefalt forvaltningsstandard for begrepsanalyse og definisjonsarbeid

# Definisjon av de mest sentrale begrepene i denne standarden

Dette kapitlet inneholder definisjoner av de mest sentrale begrepene i standarden. Bortsett fra begrepet ‘alternativ formulering’ som det ikke finnes noen eksisterende internasjonale definisjoner av, er definisjonene av de andre begrepene hentet fra ISO-standarder via [termbasen SNORRE](#) hos Standard Norge.

Definisjonene og termene i dette kapitlet er normative.

Språk/målform er angitt i parentes. F.eks. betyr “term (nb)” at teksten “term” er på norsk bokmål. Følgende språkkoder er brukt:

- nb: bokmål
- nn: nynorsk
- en: engelsk

## Term

|               |  |
|---------------|--|
| Anbefalt term | <b>term</b> (nb); <b>term</b> (nn); <b>term</b> (en)   |
| Frarådet term | begrep (nb); omgrep (nn); concept (en); konsept (nb); konsept (nn)   |
| Definisjon    | betegnelse for et allmennbegrep som tilhører et fagområde (nb)   |
| Kilde         | Sitat fra NS-ISO 1087-1:2000: Terminologiarbeid - Ordliste - Del 1: Teori og anvendelser <a href="http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=35329">http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=35329</a> |
| Merknad       | En term er navnelappen til et begrep, altså det ordet eller den gruppen av ord vi bruker for å uttrykke et begrep.   |

## Anbefalt term

|               |  |
|---------------|--|
| Anbefalt term | <b>anbefalt term</b> (nb); <b>tilrådd term</b> (nn); <b>preferred term</b> (en)  |
| Frarådet term | (ingen)  |
| Definisjon    | <b>term</b> som blir sett på som den best egnede for et bestemt <b>begrep</b> (nb)   |
| Kilde         | Sitat fra NS-ISO 1087-1:2000: Terminologiarbeid - Ordliste - Del 1: Teori og anvendelser <a href="http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=35329">http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=35329</a> |
| Merknad       | En anbefalt term er termen som bør brukes med mindre det foreligger spesielle grunner til å bruke en tillatt term. (nb)  |

## Tillatt term

|               |  |
|---------------|--|
| Anbefalt term | <b>tillatt term</b> (nb); <b>tillaten term</b> (nn); <b>admitted term</b> (en)   |
| Frarådet term | (ingen)  |
| Definisjon    | term som blir sett på som egnet for et bestemt begrep, og som blir brukt ved siden av en anbefalt term (nb)  |
| Kilde         | Sitat fra NS-ISO 1087-1:2000: Terminologiarbeid - Ordliste - Del 1: Teori og anvendelser <a href="http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=35355">http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=35355</a> |

## Frarådet term

|               |  |
|---------------|--|
| Anbefalt term | <b>frarådet term</b> (nb); <b>frårådd term</b> (nn); <b>deprecated term</b> (en)   |
| Frarådet term | (ingen)  |
| Definisjon    | term som blir sett på som uegnet for et bestemt begrep (nb)  |
| Kilde         | Sitat fra NS-ISO 1087-1:2000: Terminologiarbeid - Ordliste - Del 1: Teori og anvendelser <a href="http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=36723">http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=36723</a> |

## Begrep

|               |  |
|---------------|--|
| Anbefalt term | <b>begrep</b> (nb); <b>omgrep</b> (nn); <b>concept</b> (en)  |
| Frarådet term | term (nb); term (nn); term (en); konsept (nb); konsept (nn)  |
| Definisjon    | kunnskapsenhet som er dannet gjennom en unik kombinasjon av kjennetegn (nb)  |
| Kilde         | Sitat fra NS-ISO 1087-1:2000: Terminologiarbeid - Ordliste - Del 1: Teori og anvendelser <a href="http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=36707">http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=36707</a> |

# Definisjon

|               |   |
|---------------|---|
| Anbefalt term | <b>definisjon</b> (nb); <b>definisjon</b> (nn); <b>definition</b> (en)  |
| Frarådet term | (ingen)   |
| Definisjon    | beskrivelse som avgrenser <b>begrepet</b> mot beslektede begreper (nb)  |
| Kilde         | Sitat fra NS-ISO 1087-1:2000: Terminologiarbeid - Ordliste - Del 1: Teori og anvendelser <a href="http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=36175">http://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Termpost/?TermPostId=36175</a>  |
| Merknad       | En definisjon er meningsinnholdet til et begrep. (nb) ISO 1087-1:2000(E) er i skrivende stund under revisjon. I ISO/DIS 1087:2018(E) som har vært til avstemning, står det følgende definisjon av 'definition': "representation of a concept [...] by a substitutable expression that conveys its meaning and serves to differentiate it from related concepts". Vi har foreslått overfor ISO å endre definisjonen til "representation of a concept [...] <del>by a substitutable expression</del> that conveys its meaning and serves to differentiate it from <del>related other</del> concepts", som uoffisielt kan oversettes til følgende på norsk bokmål: "beskrivelse av et begrep som forteller hva det betyr og som avgrenser det mot andre begreper", som vi mener er en bedre definisjon. (nb) |

# Alternativ formulering

|               |  |
|---------------|--|
| Anbefalt term | <b>alternativ formulering</b> (nb); <b>alternativ formulering</b> (nn)   |
| Frarådet term | (ingen)  |
| Definisjon    | omskriving av et <b>begreps definisjon</b> , uten at meningen endres (nb)  |
| Kilde         | (ingen)  |
| Merknad       | En alternativ formulering beskriver begrepet på en annen måte enn definisjonen. Den alternative formuleringen kan være tilpasset en bestemt målgruppe og kan dermed uttrykkes enklere eller med høyere presisjon enn definisjonen, uten at meningsinnholdet endres. (nb) |

# Krav til innhold i beskrivelse av et begrep

Dette kapittelet beskriver hva som skal dokumenteres for at en begrepsbeskrivelse skal være i samsvar med standarden. Noe av informasjonen er obligatorisk, resten er valgfri. Blant den valgfrie informasjonen kan en velge å inkludere de delene en finner hensiktsmessig. Når den valgfrie informasjonen inkluderes, skal den følge standarden. Overordnet kan man si at standarden gir mulighet til å:

- dokumentere begrepets anbefalte term og eventuelle tillatte og frarådte termer
- dokumentere begrepets definisjon og eventuelle alternative formuleringer av samme definisjon
- beskrive eventuelle relasjoner begrepet måtte ha til andre begreper
- beskrive et begrep på flere språk
- knytte begrepet til en gruppering av begreper (begrepssamling, se [Krav til innhold i beskrivelse av en begrepssamling](#))

I normativt [vedlegg A](#) til dette dokumentet er kravene også beskrevet i form av en UML-modell.

Det er utarbeidet en informativ veileder for bruk av denne standarden. Veilederen inneholder mer utfyllende forklaring og eksempler på bruk av standarden. Se under [bruksområdet Begrepsanalyse og definisjonsarbeid](#) i *Referansekatologen*.

## Obligatorisk informasjon

Når et begrep beskrives, skal følgende informasjon alltid tas med:

- **Anbefalt term:** En begrepsbeskrivelse skal alltid inneholde minst én [anbefalt term](#), men maksimalt én per språk/målform.
  - Språk/målform som termen er skrevet i, skal alltid oppgis.
- **Definisjon:** En begrepsbeskrivelse skal alltid inneholde minst én [definisjon](#), men maksimalt én per språk/målform.
  - Språk/målform som definisjonen er skrevet i, skal alltid oppgis.
- **Identifikator:** En begrepsbeskrivelse skal alltid inneholde en unik og varig identifikator til det aktuelle begrepet.
- **Ansvarlig virksomhet:** En begrepsbeskrivelse skal alltid inneholde opplysninger om den ansvarlige virksomheten.

Tabell 1. Et informativt eksempel på en beskrivelse av et begrep, ved å bruke kun obligatorisk informasjon, der “(nb)” markerer at teksten er skrevet på bokmål.

|                      |  |
|----------------------|--|
| <b>Anbefalt term</b> | heltidssysselsatt (nb)   |
| <b>Definisjon</b>    | person som har en avtalt ukentlig arbeidstid på 37 timer og mer, samt personer med annen avtalt arbeidstid som oppgir at dette utgjør heltid. (nb) |
| <b>Identifikator</b> | <a href="https://www.ssb.no/a/metadata/conceptvariable/vardok/1127/nb">https://www.ssb.no/a/metadata/conceptvariable/vardok/1127/nb</a>            |

## Valgfri informasjon

I tillegg til obligatorisk informasjon som en alltid skal ta med i en begrepsbeskrivelse, kan følgende valgfri informasjon også tas med:

- Tillatt term: en eller flere [tillatte termer](#).
  - Når en tar med en tillatt term, skal språk/målform termen er skrevet i, oppgis.
- Frarådet term: en eller flere [frarådde termer](#).
  - Når en tar med en frarådet term, skal språk/målform termen er skrevet i, oppgis.
- Datastrukturterm: en eller flere termer som brukes i en datastruktur eller lignende (f.eks. navn for en klasse eller attributt i et UML-diagram, tagnavn i en XML-fil osv.)
- Alternativ formulering: en eller flere [alternative formuleringer](#) av definisjonen.
  - Når en tar med en alternativ formulering, skal språk/målform den alternative formuleringen er skrevet i, oppgis.
- Merknad: en eller flere utdypende forklaringer til definisjon eller alternativ formulering.
  - Når merknad tas med, skal språk/målform teksten er skrevet i, oppgis.
- Eksempel: et eller flere eksempler som eksemplifiserer begrepet.
  - Når eksempel tas med, skal språk/målform teksten er skrevet i, oppgis.
- Omfang: lovlige kategorier eller verdiområder for et begrep.
  - Eksempel på kategorier: *Standard for sivilstand* spesifiserer hva som er lovlige kategorier for begrepet ‘sivilstand’, f.eks. ugift, gift og skilt.
  - Eksempel på verdiområde: For begrepet ‘alder’ kan verdiområdet beskrives som “alle positive tall”.
- Fagområde: fagområde som begrepet har sitt opphav fra.
  - Når fagområde tas med, skal språk/målform teksten er skrevet i, oppgis.
- Bruksområde: et eller flere anvendelsesområder der begrepet brukes i.
  - Når bruksområde tas med, skal språk/målform teksten er skrevet i, oppgis.
- Beskrivelse av kilde til definisjon eller alternativ formulering:
  - Kilde(r) til definisjon eller alternativ formulering kan oppgis når definisjonen eller den alternative formuleringen er hentet fra eller basert på en eller flere kilder.
  - En kan også oppgi om en definisjon eller en alternativ formulering er: ‘sitat fra kilde’, ‘basert på kilde’, eller ‘egendefinert’. Se [Kodeliste Forhold til kilde \(ForholdTilKilde\)](#) for forklaring på lovlige verdier for ‘forhold til kilde’.
- Målgruppe: Til en ‘tillatt term’, ‘definisjon’ eller ‘alternativ formulering’, kan en oppgi målgruppen teksten er ment for. Valgmulighetene her er ‘allmennheten’ eller ‘fagspesialist’. Se [Kodeliste Målgruppe \(Målgruppe\)](#) for forklaring på lovlige verdier til ‘målgruppe’.
- Relasjoner til andre begreper: et begrep kan ha en eller flere relasjoner til andre begreper.

- Assosiative, generiske eller partitive relasjoner:
  - Til en gitt assosiativ relasjon skal det alltid tas med minst én beskrivelse, men maksimalt én per språk/målform.
  - Til en generisk eller partitiv relasjon kan man beskrive inndelingskriteriet, maksimalt én beskrivelse per språk/målform.
- ‘Se også’-relasjoner: Et gitt begrep kan ha ‘se også’-relasjon til et eller flere andre begreper.
- ‘Erstatter’-/‘erstattes av’-relasjoner:
  - Erstatter: et eller flere andre begreper som det aktuelle begrepet erstatter.
  - Erstattes av: et eller flere andre begreper som det aktuelle begrepet blir erstattet av.
  - Merknad: ‘erstatter’ / ‘erstattes av’ skal ikke brukes mellom versjoner av samme begrep (dvs. begrepsbeskrivelse som har samme identifikator).
- Gyldighetsperiode: Til et begrep kan en ta med tidsperioden beskrivelsen av begrepet er gyldig innenfor, som oppgis som ‘dato gyldig fra og med’ og/eller ‘dato gyldig til og med’.
- Sist oppdatert: En kan oppgi dato når en gitt beskrivelse er sist oppdatert. Dette gjelder: begrepsbeskrivelse i sin helhet, en ‘anbefalt term’, en ‘tillatt term’, en ‘frarådet term’, en ‘datastrukturterm’, en ‘definisjon’, en ‘alternativ formulering’, en assosiativ/generisk/partitiv relasjon til et annet begrep.
- Kontaktpunkt: En kan oppgi kontaktpunkt i den ansvarlige virksomhet.

*Tabell 2. Et informativt eksempel som illustrerer bruk av flere felter fra standarden, der den obligatoriske informasjonen er uthevet og språkkode oppgitt i parentes (“nn” for nynorsk).*

|                      |  |
|----------------------|--|
| Anbefalt term        | husdyr (nn)  |
| Definisjon           | dyr av ulike slag (pattedyr, fuglar, bier) som blir halde for nytteformål, til dømes for produksjon av produkt som mjølk, kjøt og ull, for al eller for trekkraft (nn) |
| Identifikator        | <a href="https://www.ssb.no/a/metadata/conceptvariable/vardok/1243/nn">https://www.ssb.no/a/metadata/conceptvariable/vardok/1243/nn</a>                                |
| Ansvarlig virksomhet | 971 526 920 (med organisasjonsnr, i henhold til standarden)  |
| Merknad              | Kjæledyr blir ikkje rekna som husdyr (nn)  |
| Fagområde            | jordbruk, jakt og viltstell (nn)   |
| Omfang               | <a href="https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/29">https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/29</a>  |

# Krav til innhold i beskrivelse av en begrepssamling

Standarden spesifiserer også hva som skal dokumenteres i beskrivelsen av en samling av begreper (i denne standarden kalt ‘begrepssamling’). Det er valgfritt å gruppere begreper i begrepssamling. Når en velger å bruke begrepssamling skal standardens krav følges.

Standarden skiller mellom obligatorisk informasjon som alltid skal tas med i en beskrivelse av en begrepssamling, og valgfri informasjon som kan tas med. Når en valgfri informasjon tas med, skal den følge standarden.

Obligatorisk informasjon:

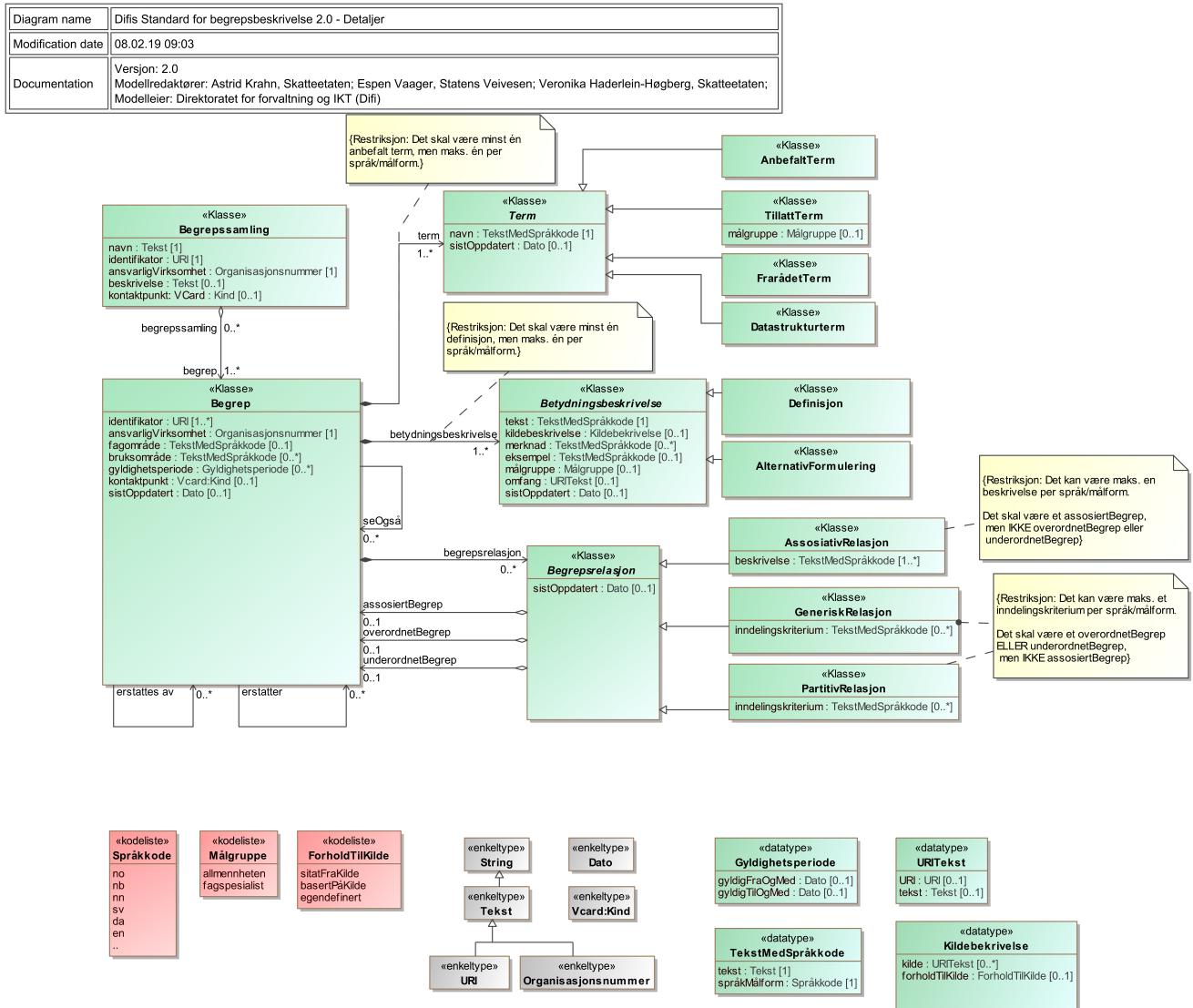
- **Navn:** En begrepssamling skal alltid ha et navn.
- **Identifikator:** En begrepssamling skal alltid ha en unik identifikator.
- **Ansvarlig virksomhet:** En begrepssamling skal alltid ha en ansvarlig virksomhet.
- **Begrep:** En begrepssamling skal ha minst ett begrep i seg.

Valgfri informasjon:

- Beskrivelse: En begrepssamling kan ha en tekstlig beskrivelse.
- Kontaktpunkt: En kan oppgi kontaktpunkt i den ansvarlige virksomhet.

Kravene er også beskrevet i form av en [UML-modell](#) i [vedlegg A](#) som er normativt.

# Vedlegg A (normativt) - UML-modell som beskriver krav til innhold i beskrivelse av begreper og begrepssamlinger



Last ned modell: [png](#) | [xsd](#)

## A.1. Krav til bruk av standardiserte datatyper

Det anbefales å bruke standardiserte formater til å representere enkeltypene som er brukt i UML-modellen, i intern lagring og maskinell tilgjengeliggjøring eksternt:

- Dato:** NS-ISO 8601 brukes for intern lagring og maskinell tilgjengeliggjøring eksternt. For presentasjon i brukergrensesnitt se [råd fra Språkrådet](#).
- URI:** Se kravene i [bruksområdet “Pekere til offentlige ressurser på nett” i Referansekatologen](#).
- Organisasjonsnummer:** Se [spesifikasjon fra Brønnøysundregistrene](#).
- VCard:Kind:** Se spesifikasjon fra W3C, [vCard Ontology - for describing People and Organizations](#).

- **Tekst:** Se kravene i [bruksområdet “Publisering av tekstdokumenter”](#) i *Referansekatologen*.

## A.2. Klasse Begrep (Begrep)

**Formål:** for å knytte sammen attributter og relasjoner til et ‘begrep’

**Assosierede klasser:**

Inneholder 1..\* (maksimalt én per språk/målform) ‘[Anbefalt term](#)’ ‘med verdi (by value)’  
 Inneholder 0..\* ‘[Tillatt term](#)’ ‘med verdi (by value)’  
 Inneholder 0..\* ‘[Frarådet term](#)’ ‘med verdi (by value)’  
 Inneholder 0..\* ‘[Datastrukturterm](#)’ ‘med verdi (by value)’  
 Inneholder 1..\* (maksimalt én per språk/målform) ‘[Definisjon](#)’ ‘med verdi (by value)’  
 Inneholder 0..\* ‘[Alternativ formulering](#)’ ‘med verdi (by value)’  
 Inneholder 0..\* ‘[Assosiativ relasjon](#)’ ‘med verdi (by value)’  
 Inneholder 0..\* ‘[Generisk relasjon](#)’ ‘med verdi (by value)’  
 Inneholder 0..\* ‘[Partitiv relasjon](#)’ ‘med verdi (by value)’  
 Har “se også”-relasjon til 0..\* andre ‘[Begrep](#)’ ‘med referanse (by reference)’  
 Erstatter 0..\* ‘[Begrep](#)’ ‘med referanse (by reference)’  
 Erstattes av 0..\* ‘[Begrep](#)’ ‘med referanse (by reference)’  
 Inngår i 0..\* ‘[Begrepssamling](#)’ ‘med referanse (by reference)’

**Attributter:**

| Attributt                                      | Krav | Type                                | Formål   |
|--|------|-------------------------------------|--|
| identifikator<br>(identifikator)               | 1..* | <a href="#">URI</a>                 | for å oppgi identifikator(er) til et begrep  |
| ansvarlig virksomhet<br>(ansvarligVirksomhet ) | 1    | <a href="#">Organisasjonsnummer</a> | for å oppgi hvilken virksomhet som har registrert begrepsbeskrivelsen eller registeret den forvaltes i |
| fagområde<br>(fagområde)                       | 0..1 | <a href="#">Tekst med språkkode</a> | for å oppgi hvilket fagområde begrepet tilhører og er definert innenfor                                |
| bruksområde<br>(bruksområde)                   | 0..* | <a href="#">Tekst med språkkode</a> | for å oppgi bruksområde(r) til et begrep   |
| gyldighetsperiode<br>(gyldighetsperiode)       | 0..* | <a href="#">Gyldighetsperiode</a>   | for å oppgi gyldighetsperioden(e) til en gitt beskrivelse av et begrep                                 |
| kontaktpunkt<br>(kontaktpunkt)                 | 0..1 | <a href="#">Vcard:Kind</a>          | for å oppgi kontaktpunkt i den ansvarlige virksomheten   |
| dato sist oppdatert<br>(sistOppdatert)         | 0..1 | <a href="#">Dato</a>                | for å oppgi dato for siste oppdatering av en begrepsbeskrivelse  |

## A.3. Klasse Anbefalt term (AnbefaltTerm)

**Formål:** for å oppgi en ‘anbefalt term’ til et ‘begrep’

**Assosierede klasser:**

Er en del av '[Begrep](#)' 'med verdi (by value)'

Er spesialisering av '[Term](#)'

## A.4. Klasse Tillatt term (TillattTerm)

**Formål:** for å oppgi en 'tillatt term' til et 'begrep'

**Assosierede klasser:**

Er en del av '[Begrep](#)' 'med verdi (by value)'

Er spesialisering av '[Term](#)'

| Attributt                | Krav | Type  | Formål  |
|--------------------------|------|---|---|
| målgruppe<br>(målgruppe) | 0..1 | Kodet verdi, se<br><a href="#">kodelisten Målgruppe</a> | for å oppgi målgruppen som en tillatt term<br>er opprettet/ment for |

## A.5. Klasse Frarådet term (FrarådetTerm)

**Formål:** for å oppgi en 'frarådet term' til et 'begrep'

**Assosierede klasser:**

Er en del av '[Begrep](#)' 'med verdi (by value)'

Er spesialisering av '[Term](#)'

## A.6. Klasse Datastrukturterm (Datastrukturterm)

**Formål:** for å oppgi en 'datastrukturterm' til et 'begrep'

**Assosierede klasser:**

Er en del av '[Begrep](#)' 'med verdi (by value)'

Er spesialisering av '[Term](#)'

## A.7. Abstrakt klasse Term (Term)

**Formål:** for å knytte sammen attributtene til en 'term'

**Assosierede klasser:**

Er generalisering av konkrete klasser '[Anbefalt term](#)', '[Tillatt term](#)', '[Frarådet term](#)', '[Datastrukturterm](#)'

**Attributter:**

| Attributt                              | Krav | Type                                | Formål                                    |
|--|------|-------------------------------------|---|
| navn (navn)                            | 1    | <a href="#">Tekst med språkkode</a> | for å oppgi termen til et begrep          |
| dato sist oppdatert<br>(sistOppdatert) | 0..1 | <a href="#">Dato</a>                | for å oppgi når en term er oppdatert sist |

## A.8. Klasse Definisjon (Definisjon)

**Formål:** for å oppgi ‘definisjon’ til et ‘begrep’

**Assosierede klasser:**

Er en del av ‘[Begrep](#)’ ‘med verdi (by value)’

Er spesialisering av ‘[Betydningsbeskrivelse](#)’

## A.9. Klasse Alternativ formulering (AlternativFormulering)

**Formål:** for å oppgi en ‘alternativ formulering’ av betydningen til et ‘begrep’

**Assosierede klasser:**

Er en del av ‘[Begrep](#)’ ‘med verdi (by value)’

Er spesialisering av ‘[Betydningsbeskrivelse](#)’

## A.10. Abstrakt klasse Betydningsbeskrivelse (Betydningsbeskrivelse)

**Formål:** for å knytte sammen attributter og relasjoner til en ‘Betydningsbeskrivelse’

**Assosierede klasser:**

Er generalisering av konkrete klasser ‘[Definisjon](#)’, ‘[Alternativ formulering](#)’

**Attributter:**

| Attributt                              | Krav | Type  | Formål   |
|--|------|---|--|
| tekst (tekst)                          | 1    | <a href="#">Tekst med språkkode</a>                     | for å oppgi en definisjon eller en alternativ formulering  |
| kildebeskrivelse                       | 0..1 | <a href="#">Kildebeskrivelse</a>                        | for å beskrive kilde(r) til en definisjon eller en alternativ formulering                                  |
| merknad (merknad)                      | 0..* | <a href="#">Tekst med språkkode</a>                     | for å oppgi merknad(er) til en definisjon eller en alternativ formulering                                  |
| eksempel                               | 0..1 | <a href="#">Tekst med språkkode</a>                     | for å oppgi eksempel/eksempler til et begrep   |
| målgruppe<br>(målgruppe)               | 0..1 | Kodet verdi, se<br><a href="#">kodelisten Målgruppe</a> | for å oppgi målgruppe som definisjon eller alternativ formulering er laget for                             |
| omfang                                 | 0..1 | <a href="#">URI og/eller tekst</a>                      | for å oppgi omfang til et gitt begrep  |
| dato sist oppdatert<br>(sistOppdatert) | 0..1 | <a href="#">Dato</a>                                    | for å oppgi dato for siste oppdatering av definisjonen eller den alternative formuleringen av definisjonen |

## A.11. Klasse Assosiativ relasjon (AssosiativRelasjon)

**Formål:** for å knytte sammen attributter og relasjoner til en ‘Assosiativ relasjon’

### Assosierede klasser:

Er en del av [Begrep](#) ‘med verdi (by value)’

Har 1 assosiert [Begrep](#) ‘med referanse (by reference)’

Er spesialisering av [‘Begrepsrelasjon’](#)

### Attributter:

| Attributt                    | Krav | Type                                | Formål  |
|------------------------------|------|-------------------------------------|---|
| beskrivelse<br>(beskrivelse) | 1..* | <a href="#">Tekst med språkkode</a> | for å beskrive den aktuelle assosiative relasjonen (maksimalt én beskrivelse per språk/målform) |

## A.12. Klasse Generisk relasjon (GeneriskRelasjon)

**Formål:** for å knytte sammen attributter og relasjoner til en ‘Generisk relasjon’

### Assosierede klasser:

Er en del av [‘Begrep’](#) ‘med verdi (by value)’

Har 0..1 overordnet [‘Begrep’](#) ‘med referanse (by reference)’

Har 0..1 underordnet [‘Begrep’](#) ‘med referanse (by reference)’

Er spesialisering av [‘Begrepsrelasjon’](#)

### Attributter:

| Attributt                                    | Krav | Type                                | Formål  |
|--|------|-------------------------------------|---|
| inndelingskriterium<br>(inndelingskriterium) | 0..* | <a href="#">Tekst med språkkode</a> | for å beskrive inndelingskriteriet for den aktuelle generiske relasjonen (maksimalt én beskrivelse per språk/målform) |

## A.13. Klasse Partitiv relasjon (PartitivRelasjon)

**Formål:** for å knytte sammen attributter og relasjoner til en ‘Partitiv relasjon’

### Assosierede klasser:

Er en del av [‘Begrep’](#) ‘med verdi (by value)’

Har 0..1 overordnet [‘Begrep’](#) ‘med referanse (by reference)’

Har 0..1 underordnet [‘Begrep’](#) ‘med referanse (by reference)’

Er spesialisering av [‘Begrepsrelasjon’](#)

### Attributter:

| Attributt                                    | Krav | Type                | Formål  |
|--|------|---------------------|---|
| inndelingskriterium<br>(inndelingskriterium) | 0..* | Tekst med språkkode | for å beskrive inndelingskriteriet for den aktuelle partitive relasjonen (maksimalt én beskrivelse per språk/målform) |

## A.14. Abstrakt klasse Begrepsrelasjon (Begrepsrelasjon)

**Formål:** for å knytte sammen attributter og relasjoner til en ‘Begrepsrelasjon’

**Assosierede klasser:**

Er generalisering av konkrete klasser [Assosiativ relasjon](#), [Generisk relasjon](#), [Partitiv relasjon](#)

**Attributter:**

| Attributt                              | Krav | Type | Formål   |
|--|------|------|--|
| dato sist oppdatert<br>(sistOppdatert) | 0..1 | Dato | for å oppgi dato for siste oppdatering av en begrepsrelasjon |

## A.15. Klasse Begrepssamling (Begrepssamling)

**Formål:** for å knytte sammen attributter og relasjoner til en ‘Begrepssamling’

**Assosierede klasser:**

Har 1..\* [Begrep](#) ‘med referanse (by reference)’

**Attributter:**

| Attributt   | Krav | Type                | Formål   |
|---|------|---------------------|--|
| navn (navn)                                       | 1    | Tekst               | for å navngi en gitt begrepssamling                                      |
| identifikator<br>(identifikator)                  | 1    | URI                 | for å oppgi identifikator til en gitt begrepssamling                     |
| ansvarlig virksomhet<br>(ansvarligVirksomhet<br>) | 1    | Organisasjonsnummer | for å oppgi hvilken virksomhet som har ansvar for en gitt begrepssamling |
| beskrivelse<br>(beskrivelse)                      | 0..1 | Tekst               | for å oppgi informasjon om en gitt begrepssamling                        |
| kontaktpunkt<br>(kontaktpunkt)                    | 0..1 | Vcard:Kind          | for å oppgi kontaktpunkt i den ansvarlige virksomheten                   |

## A.16. Datatype Gyldighetsperiode (Gyldighetsperiode)

**Formål:** for å knytte sammen attributter til en ‘gyldighetsperiode’

**Attributter:**

| Attributt                                  | Krav | Type | Formål   |
|--|------|------|--|
| dato gyldig fra og med<br>(gyldigFraOgMed) | 0..1 | Dato | for å oppgi datoен fra og med hvilken en gyldighetsperiode starter |
| dato gyldig til og med<br>(gyldigTilOgMed) | 0..1 | Dato | for å oppgi datoen til og med hvilken en gyldighetsperiode varer   |

## A.17. Datatype Kildebeskrivelse (Kildebeskrivelse)

**Formål:** for å knytte sammen attributter til en 'kildebeskrivelse'

**Attributter:**

| Attributt                              | Krav | Type   | Formål  |
|--|------|--|---|
| kilde (kilde)                          | 0..* | URI og/eller tekst   | for å oppgi kilde(r) til en definisjon eller en alternativ formulering                            |
| forhold til kilde<br>(forholdTilKilde) | 0..1 | Kodet verdi, se <a href="#">kodelisten Forhold til kilde</a> | for å oppgi sammenheng mellom kilden(e) og definisjonsteksten eller den alternative formuleringen |

## A.18. Datatype Tekst med språkkode (TekstMedSpråkkode)

**Formål:** for å knytte sammen attributter tekst og språkkode

**Attributter:**

| Attributt                       | Krav | Type   | Formål  |
|---------------------------------|------|--|---|
| tekst (tekst)                   | 1    | Tekst  | for å oppgi en tekst  |
| språk/målform<br>(språkMålform) | 1    | Kodet verdi, se <a href="#">Kodelisten Språkkode</a> | for å oppgi språk/målform den aktuelle teksten er skrevet i |

## A.19. Datatype URI og/eller tekst (URITekst)

**Formål:** for å knytte sammen attributter URI og Tekst, som brukes av attributt "omfang" i klasse [Betydningsbeskrivelse](#) og attributt "kilde" i datatype [Kildebeskrivelse](#)

**Attributter:**

| Attributt | Krav | Type | Formål  |
|-----------|------|------|---|
| URI (URI) | 0..1 | URI  | for å oppgi URI til spesifikasjon/definisjon av et omfang, hhv. en gitt kilde |

| Attributt     | Krav | Type  | Formål   |
|---------------|------|-------|--|
| tekst (tekst) | 0..1 | Tekst | for å oppgi informasjon om et gitt omfang, hhv. en gitt kilde. |

## A.20. Kodeliste Forhold til kilde (ForholdTilKilde)

**Formål:** for å liste opp lovlige verdier til attributt “Forhold til kilde” i datatype “Kildebeskrivelse”

Kodelisten inneholder følgende lovlige verdier:

- sitat fra kilde (sitatFraKilde): brukes når ‘definisjon’ eller ‘alternativ formulering’ er ordrett sitat fra en gitt kilde
- basert på kilde (basertPåKilde): brukes når ‘definisjon’ eller ‘alternativ formulering’ ikke er ordrett sitat fra, men basert på, en eller flere gitte kilder
- egendefinert (egendefinert): brukes når ‘definisjon’ eller ‘alternativ formulering’ ikke er hentet fra eller basert på noen kilde, men er egendefinert eksempelvis etablert gjennom et prosjekt.

## A.21. Kodeliste Målgruppe (Målgruppe)

**Formål:** for å liste opp lovlige verdier til attributt “målgruppe” i klasse “Betydningsbeskrivelse” hhv. attributt “målgruppe” i klasse “Tillatt term”.

Kodelisten inneholder følgende lovlige verdier:

- allmennheten (allmennheten): brukes når det ikke forutsettes noe forkunnskap i det aktuelle fagområdet for begrepet
- fagspesialist (fagspesialist): brukes når det forutsettes et visst kunnskapsnivå i det aktuelle fagområdet for begrepet

## A.22. Kodeliste Språkkode (Språkkode)

**Formål:** for å liste opp lovlige verdier til attributt “språk/målform” i datatype “Tekst med språkkode”

Se ”Bruk av språkkodar på offentlege nettsider” i Referansekatologen, <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/digitalisering-og-samordning/standarder/referansekatologen/bruk-av-språkkodar-pa-offentlege-nettsider>

Eksempler (listen under er ikke uttømmende):

- bokmål: **nb** (ISO 639-1)
- nynorsk: **nn** (ISO 639-1)
- norsk - brukes kun når målformen er ukjent (eller blandet): **no** (ISO 639-1)
- engelsk: **en** (ISO 639-1)
- osv.

# Vedlegg B (informativt) - Endringer fra versjon 1.0 til versjon 2.0.x

## Vedlegg B.1 (informativt) - Endringer fra versjon 1.0 til versjon 2.0

De viktigste endringene fra versjon 1 til versjon 2.0 av standarden er som følger:

- Denne versjonen presiserer ved tittel at dette er en forvaltningsstandard.
- Denne versjonen av standarden prioriterer å støtte deling av begrepsbeskrivelser mellom virksomheter i norsk offentlig forvaltning. Virksomhetsinterne behov blir derfor ikke prioritert i denne versjonen.
- Denne versjonen skiller kun mellom obligatoriske og valgfrie felter, mens forrige versjon er inndelt i ”obligatorisk del”, ”utvidelse (anbefalt)”, ”ytterligere utvidelser” samt ”anbefalinger om forvaltningsdokumentasjon”.
- Denne versjonen dokumenterer innholdskravene i form av en [UML](#)-modell med multiplisitet, noe som var savnet i forrige versjon.
- Denne versjonen inneholder færre obligatoriske krav til en begrepsbeskrivelse:
  - ‘anbefalt term’
  - ‘definisjon’
  - I tillegg til administrative beskrivelser: ‘identifikator’ og ‘ansvarlig virksomhet’
  - Forrige versjon hadde i tillegg til forannevnte, også følgende i ”obligatorisk del” (selv om flere av disse kravene er utformet som ”dersom ... ”):
    - ‘kilde’
    - ‘fagområde’
    - ‘gyldig fra’
    - ‘gyldig til’
    - ‘referanse til versjoner’
    - ‘klassifikasjon’
  - Begge versjoner krever dokumentasjon av språk/målform.
- Denne versjonen stiller ikke eksplisitt innholdskrav til ‘referanse til versjoner’ som var i forrige versjon. Vi mener imidlertid at administrative beskrivelser som ‘gyldighetsperiode’ og ‘dato sist oppdatert’ vil danne et godt nok grunnlag for å ha denne type funksjonalitet i et IT-verktøy.
- Denne versjonen legger til rette for mer eksplisitt beskrivelse av relasjoner mellom begreper (i form av ‘assosiativ’, ‘generisk’, ‘partitiv’, ‘se også’, ‘erstatter’ og ‘erstattes av’-relasjoner), istedenfor ‘relaterte begreper’ i ”utvidelse(anbefalt)” i forrige versjon.
- Denne versjonen har med flere valgfrie felter eksplisitt, hovedsakelig:
  - ‘tillatt term’ og ‘frarådet term’, som var implisitt tatt med i ”ytterligere utvidelser” i forrige

versjon.

- ‘alternativ formulering’ (bl.a. med hensyn til ‘klarspråk’), ‘målgruppe’, ‘bruksområde’, ‘eksempel’, ‘datastrukturterm’.
- Noen navn er endret, f.eks. *omfang* i denne versjonen istedenfor *klassifikasjon* i forrige, *gyldig fra og med* hhv. *gyldig til og med* i denne versjonen istedenfor *gyldig fra* hhv. *gyldig til* i forrige.
- Denne versjonen spesifiserer også krav til begrepssamling som er valgfri.

## Vedlegg B.2 (informativt) - Endringer fra 2.0 til 2.0.x

Det er kun redaksjonelle endringer fra versjon 2.0 til 2.0.x, som ikke beskrives her i vedlegget. Med redaksjonelle endringer menes endringer i formatering/strukturering eller justeringer i tekster/tegninger/tabeller/eksempler som ikke endrer kravene i standarden. [Ta kontakt med Digitaliseringsdirektoratet](#) for mer informasjon om de redaksjonelle endringene.